CRONICĂ, RECENZII, INFORMAȚII

SĂPTĂMÎNA BELGRADULUI LA BUCUREȘTI

„Săptămîna Bucureștiului" organizată în capitala iugoslavă, Belgrad, a prilejuit numeroase manifestări în cadrul anului care a trecut. Tot ca o expresie a prieteniei și colaborării între cele două orașe, în perioada 12 mai — 21 mai 1972, capitala României a găzduit o serie de manifestări consacrate orașului Belgrad.

În prezența președintelui Skupștinei orașului Belgrad, Branko Pesič și a tov. Gheorghe Cioară, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului Municipal al P.C.R., primarul general al Capitalei, a avut loc inaugurarea expoziției „Belgradul de ieri, de azi și de mîine", organizată de Muzeul de istorie din capitala iugoslavă.

Expoziția, organizată pe bază de fotografii, documente, obiecte originale, începînd din perioada comunei primitive și pînă în zilele construcției socialiste, face o trecere în revistă a ceea ce a însemnat lupta acestui oraș pentru independență și libertate națională : *„Orașele la fel ca oamenii* — spune un text de la intrarea în expoziție — *își au caracterul lor, destinul lor, destinul Belgradului este acela al păsării „Phoenix". De 23 de veacuri se ridică, este incendiat și renaște din propria sa cenușă".*

Belgradul[1] face parte din cele mai vechi așezări din Europa. După datele oficiale, viața dăinuiește pe aceste meleaguri fără întrerupere de peste 2300 de ani.

Urmele arheologice însă demonstrează că viața datează de peste 7000 de ani. Numeroasele obiecte expuse în sălile expoziției sînt mărturii ale multimilenarei așezări.

Muzeul municipal Belgrad expune statuete de lut din epoca neolitică, o situlă elenistică dintr-un mormînt celtic, săgeți din bronz scitice, mască de bronz descoperită în jurul Singidunumului, opaițe de ceramică și bronz, brîu din zale de origine celtică, bijuterii de aur, diferite exemplare de geme și camee, fibule de bronz și argint și altele.

Conform datelor prezentate în expoziție, primii oameni din jurul confluenței Savei cu Dunărea au fost reprezentanți ai celei mai vechi culturi neolitice — Starčevo. Ei erau agricultori pașnici, care cultivau cîmpiile fertile de-a lungul rîurilor.

Acești locuitori au fost însă cotropiți de popoare care cunoșteau deja metalurgia bronzului și a fierului.

Protagoniștii culturii din prima și cea de-a doua epocă a fierului au fost illirii, iar apoi tracii și celții. Unul din triburile celtice — scordiscii sînt întemeietorii orașului căruia i-au dat numele de Singidun. Sub această denumire, orașul există pînă la venirea romanilor la sfîrșitul secolului I î.e.n. Aceștia îi înlătură pe celți și alte triburi autohtone, ridicîndu-și un oraș al lor, cu numele de Singidunum, pe platoul superior al actualei coline Kalemegdan, denumire turcească însemnînd „Dealul cugetării".

Timp de 400 de ani colonia a fost lagăr permanent al Legiunii a 4-a Flavia, înființată de împăratul Vespasian.

Pe la mijlocul secolului al V-lea, colonia a fost cucerită, jefuită și distrusă de huni. Dar, populația autohtonă a rămas pe aceste meleaguri, a suportat toate aceste lovituri.

Cetatea construită atunci a rămas pînă în zilele noastre, suferind, bineînțeles de-a lungul veacurilor, mai multe reconstrucții și adăugiri.

În cadrul expoziției au fost prezentate obiecte de arheologie printre care un tezaur format din denari și antonini de la Belgrad ca și un vas de plumb în care a fost depusă această comoară la sfîrșitul anului 253, opaițe din perioada creștinismului timpuriu, sec. V, un ulcior bizantin sec. VI, un vas de origine slavă sec. X, podoabe medievale din Belgrad, sec. XI-XV.

În evul mediu, Belgradul cunoaște o mare înflorire în timpul stăpînirii regilor sîrbi Dragutin și Miliutin (sec. XIII-XIV) și a despotului Stefan Lazarevici (sec. XV).

În anul 1521 orașul este ocupat de turci, pînă în sec. XVII-XVIII cînd încep războaiele rusoturce. În acest timp, austriecii, ajutați de populația sîrbă, reușesc în trei rînduri să recucerească orașul de la turci ca apoi să-l abandoneze din nou.

Belgradul își începe noua sa istorie o dată cu răscoala sîrbilor din anul 1804. Belgradul și Ser-

[1] Belgradul capătă actualul său nume în secolul al IX-lea.

https://biblioteca-digitala.ro

bia, după îndelungate lupte armate și diplomatice, își dobîndesc independența definitivă în anul 1867.

În următorii 100 de ani și mai bine, Belgradul rămîne capitala mai întîi a Regatului Sîrb, iar apoi, după terminarea primului război mondial, a Iugoslaviei.

Expoziția a prezentat numeroase stampe, gravuri, hărți originale, documente, fotografii, care vorbesc despre aceste evenimente istorice: o gravură în care ni se înfățișează ocuparea Belgradului de către turci la 1521, semnată de Wolfgang Rasch; ocuparea Belgradului de către austrieci la 1688 — stampă atribuită olandezului R. de Hooge; planul bătăliei de la Belgrad și ocuparea sa de către austrieci la 1717 ca și planul orașului cu prilejul aceleiași bătălii — lucrare atribuită lui Peter Konrad Monath; planul și panorama Belgradului la începutul secolului al XVIII-lea, lucrarea lui Mathias Seutter; bătălia de la Belgrad și ocuparea de către turci în oct. 1789; o hartă a posesiunilor turcești în Europa la 1795, lucrare semnată de Wiliam Foden. Într-o vitrină au fost expuse pistoale și iatagane turcești din sec. al XIX-lea. Prin expunerea unor picturi istorice originale ne-au fost înfățișate portretele unor personalități politice, familii ale acestora, opere ale unor pictori renumiți.

Portretul conducătorului primei răscoale sîrbe din 1804—1813, Karageorge, de un autor necunoscut; portrerul Kalinei Protici, operă a pictorului Iovan Popovici (1810—1864); portretul judecătorului Iovanovici, operă a pictorului Steva Todorovici (1832—1925); portretul principesei Natalia Obrenovici, opera pictorului Karl Goebel (1824—1899), fotografii ale vechiului Belgrad ca: Cișmeaua deliilor din str. Kneaj Mihailova, Geamia Defterdar, autoportretul lui Steva Todorovici (1832—1925) ca și cel al lui George Kristici (1851—1907).

Alte vitrine conțineau primul ziar al Serbiei eliberate din 1834, Evanghelia tipărită în Belgrad la 1552 în tiparnița lui Traian Gundulici, opere ale unor scriitori sîrbi, imaginea primului gimnaziu din Belgrad, certificat de înființare a unui liceu în anul 1838, manuale școlare din anii 1840, 1844, 1846, 1848, 1864 și altele.

Din perioada primului război mondial, în expoziție au fost etalate rămășițe de echipament militar și obiecte personale ale apărătorilor Belgradului căzuți în lupte cu trupele austro-germane la sfîrșitul anului 1915, fotografii cu scene din eroicele lupte ale apărătorilor Belgradului din august 1914 pînă în noiembrie 1915.

Un loc central l-au acordat organizatorii momentului creării Partidului Comunist Iugoslav. Astfel vizitatorii au avut prilejul să vadă o serie de imagini cu delegații Congresului de constituire a Partidului Comunist din Iugoslavia în vara lui 1919.

Fotografia lui Filip Filipovici, primul secretar al Partidului Comunist din Iugoslavia și primul președinte al „Comunei din Belgrad", din anul 1920, documente privind interzicerea Partidului Comunist Iugoslav din 30 dec. 1920, imagini din perioada crizei economice generale a capitalismului 1929—1933, ca și în timpul celui de-al doilea război mondial.

În urma războiului, Belgradul a ieșit cu economia sa distrusă. Sub conducerea clasei muncitoare a pășit cu rapiditate la opera de refacere și reconstrucție.

Belgradul astăzi este sediul tuturor instituțiilor și organelor Federației, fiind totodată capitala și sediul organelor și instituțiilor republicane ale R. S. Serbia.

Înainte de război Belgradul avea ceva mai mult de 250 000 de locuitori. Astăzi are 1 200 000 de locuitori.

El este cel mai dinamic centru iugoslav pe tărîm politic, economic, cultural, sportiv.

Fotografiile, textele, au exprimat cu claritate evoluția sa istorică în cei 25 de ani de la eliberare. În această perioadă au fost construite peste 130 000 de apartamente noi. Au apărut cartiere noi ca: Karaburma, Banovo Brdo, Șumițe, Koniarnik, Kanarevo Brdo, Miliakovaț etc.

Cea mai mare lucrare edilitar-urbanistică continuă să fie ridicarea noului cartier Novi Beograd pe malul stîng al Savei.

Fotografiile din expoziție au evidențiat înaltul grad de dezvoltare pe care l-au luat învățămîntul de toate gradele, arta plastică, viața teatrală, viața muzicală, cinematografia, viața sportivă.

Panourile cu fotografii au prilejuit contactul cu o serie de scene sugestive alese din munca și viața cotidiană.

Fotografiile dedicate manifestărilor culturale, producțiilor cinematografice, expozițiilor și participărilor la festivaluri internaționale atestă prezența unui susținut puls intelectual al orașului.

Importantelor evenimente politice le este dedicat un loc de onoare, printre ele atrăgîndu-ne atenția prezentarea vizitei secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu în R. S. F. Iugoslavia.

„Belgradul de ieri, de azi și de mîine" a oferit publicului bucureștean un interesant prilej de cunoaștere a capitalei iugoslave. Manifestările ce au avut loc în cadrul „Săptămînii Belgradului la București", au cuprins și o importantă expoziție de pictură ce a fost găzduită de Galeriile „Apollo", intitulată „Treizeci de opere din pictura belgrădeană între cele două războaie" [2].

Prezentînd o selecție a picturii belgrădene din perioada interbelică, opere a cincisprezece pictori reprezentativi pentru mișcarea artistică iugoslavă — expresioniștii coloriști: Iovan Bielici, Nicola Graovaț, Milan Koniovici, Zora Petrovici, Ignat Job apoi realiștii poetici Marko Celebonovici, Nedeliko Gvozdenovici, Pegia Miloșavlievici, Milo Milunovici, Ivan Radovici, Ivan Tabakovici, Sava Sumanovici, Peter Lubarda și George An-

[2] Vernisajul a avut loc vineri 12 mai 1972, orele 12, în cadrul Galeriilor „Apollo" din Calea Victoriei nr. 56. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. Amza Săceanu, președintele C.C.E.S.M.B., iar din partea iugoslavă de Miodrag B. Protici, directorul Muzeului de artă modernă din orașul Belgrad.

https://biblioteca-digitala.ro

dreevici Kun în artă angajată — expoziția se referă, sumar, dar convingător la cîteva din tendințele picturii, din fenomenul mai complex al creației artistice din această perioadă.

Epoca istorică în care sînt create aceste opere de artă corespunde în linii generale, pe plan european, eforturilor mai multor școli naționale de artă de a-și defini individualitatea.

Artiștii belgrădeni expozanți la „Apollo" se caracterizează în general prin orientarea clară spre expresionism.

Pe fondul expoziției figurative de tradiții, tușele energice transcriu cu precizia spontaneității angajarea artistului în real.

Așa de pildă Iovan Bielici expune pînzele *Fata cu boneta albă*, *Peisaj cu casa albă*, *Peisaj obscur*, în care găsim cu claritate această îmbinare.

Milan Koniovici în compozițiile sale *Fata din Konvlie*, *Semănătorul*, *Interior cu șevalet*, redă cu și mai mare acuratețe impulsurile cromatice ale epocii interbelice. În expoziție mai expun : Ignat Job, *Fete de mănăstire*, *Pescari în zori*, Nikola Graovaț, *Nud* și Zora Petrovici, *Natură moartă cu smochine*, *Țărancă*.

Un loc important în expoziție îl ocupă și creația pictorilor interesați de comentariu poetic al realității. Între aceștia amintim pe Sava Sumanovici cu *Peisaj din Srem cu gard*, *Strada 1934*, *Stradă din Sid înzăpezită*, Milo Milunovici cu *Mic peisaj verde*, *Tigaie cu pește*, *Peisaj cu gard*. O gamă asemănătoare folosește și Ivan Radovici, în *Seminud* și *În baie*.

Printre artiștii iugoslavi care au mai expus la „Apollo", mai amintim pe : Marko Celebonovici cu pînzele *În fața circiumii*, *Natură moartă chinezească*, pe Peter Lubarda, *Peisaj cu biserică*, *Natură moartă cu strachină albă*, Nedeliko Gvozdenovici, *Casa din colț*, *Carne*, Pegia Miloșavlievici cu *Zi ploioasă la Paris* ca și pe Milenko Serban cu pînza *Băiat* și pe Ivan Tabakovici cu *Unelte*, *Interior cu măsuță* și altele.

Expresionismul colorist, curentul cu cele mai mari influențe în peisajul plastic belgrădean, ca și cea de-a doua concepție artistică dominantă a epocii „intimistă" și „realist poetică", pare a constitui, alături de atitudinea în fața realității, trăsătura comună a acestor artiști belgrădeni.

În expoziție, lucrarea lui George Andreevici Kun, *În celula II*, exponent al picturii angajate, a demonstrat apropierea din ce în ce mai evidentă a artiștilor de mișcările sociale și politice progresiste ale epocii.

Firește că cele 30 de pînze nu au putut cuprinde tot complexul fenomenului artistic belgrădean dintre cele două războaie. Dar dorința muzeografilor belgrădeni de a sugera publicului românesc o imagine privind ascensiunea creatoare și nivelul valoros al picturii de ieri, a fost în această expoziție cu prisosință împlinită.

În ziua de 12 mai, la sediul Muzeului de istorie a municipiului București, s-a desfășurat o masă rotundă la care au participat din partea iugoslavă Jalica Stamencovici, director al Muzeului de istorie al orașului Belgrad, Iova Seculici, directorul Institutului de cercetări pentru monumente istorice și Miodrag Protici, directorul Muzeului de artă modernă din Belgrad. Din partea română au participat reprezentanți al C.C.E.S.M.B., ai Muzeului de istorie a municipiului București și Direcției monumentelor istorice. Schimbul de experiență efectuat s-a desfășurat pe baza unei tematici stabilite privind restaurarea monumentelor istorice, conservarea și restaurarea obiectelor de muzeu, evidența obiectelor și problema relației muzeu-public. Schimbul de păreri a fost deosebit de util pentru ambele delegații.

În cadrul acelorași manifestări, prilej de întărire a relațiilor de colaborare dintre cele două capitale, a fost organizată și o expoziție de bunuri de larg consum — produse ale întreprinderii JUGOEXPORT. Gama variată a exponatelor prezentate a fost completată printr-o reușită paradă a modei belgrădene.

În seara zilei de 12 mai, Opera Română a găzduit, cu același prilej, concertul solistic festiv susținut de Radmila Bacocevici și Giurgevka Ceakarevici, prim soliste ale operei din Belgrad — o demonstrație de virtuozitate și măiestrie.

În cadrul Consiliului popular al municipiului București, a avut loc în ziua de 10 mai 1972 solemnitatea semnării „Înțelegerii de colaborare și prietenie între municipiul București și orașul Belgrad". La această reușită manifestare, un deosebit aport și-au adus colectivele muzeelor de istorie și artă modernă din Belgrad și organizatorul acestei manifestări, Miograd Vasici, directorul relațiilor externe și șeful protocolului de pe lîngă Skupștina orașului Belgrad.

Amza SĂCEANU
Alexandru CEBUC

MUZEUL ETNOGRAFIC AL TRANSILVANIEI LA A 50-A ANIVERSARE

S-a scurs o jumătate de veac de la data înființării celui mai valoros și mai bogat muzeu etnografic ardelean, instituție culturală de seamă pentru care și-au dat contribuția personalități eminente ca Romulus Vuia, primul său director și pe drept cuvînt socotit ctitor, George Vâlsan, Emil Racoviță, G. Oprescu, Valer Butură.

Deși înființat în 1922, muzeul va fi inaugurat în 1928, iar secția în aer liber din parcul Hoia în 1929. Trecînd prin vicisitudinile războiului, secția pavilionară a fost redeschisă în 1958 în clădirea actuală.

În ultimii doi ani, urmărind ca muzeul să corespundă cît mai bine cerințelor muzeografiei moderne, colectivul său a lucrat intens, elaborînd o nouă tematică expozițională, pentru care au fost adaptate vechile săli cu unele soluții de lărgirea spațiului, de iluminat, expunere, depozitare etc. ; la Hoia au fost aduse noi unități cu inventarul lor, s-au făcut lucrări de consolidare și reorganizare.

https://biblioteca-digitala.ro